

PATVIRTINTA
Zarasų rajono savivaldybės
tarybos 2021 m. kovo 5 d.
sprendimu Nr. T-13
(Zarasų rajono savivaldybės
tarybos 2021 m. lapkričio 26 d.
sprendimo Nr. T-191 redakcija)

1 b forma

KULTŪROS PLĖTROS PROGRAMA

Biudžetiniai metai	2021		
Asignavimų vykdytojai	Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktorius	Kodas:	111102064
	Zarasų rajono savivaldybės kultūros centro direktorius		190217015
	Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorius		190213860
	Zarasų krašto muziejaus direktorius		190221622
	Kultūros centro Dusetų dailės galerijos direktorius		300543472
Programos kodas	08		

Programos parengimo argumentai. Kultūros plėtros programos pagrindinis tikslas užtikrinti Zarasų rajono savivaldybės gyventojams jų teisę, apibrėžtą Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, į kultūrą bei įgyvendinti pagrindines Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires (Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimas Nr. XI-977 „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“): reformuoti ir demokratizuoti kultūros valdymą, plėtojant savireguliaciją; gerinti esamą kultūros sistemos finansavimą, užtikrinant kultūros sektoriaus uždirbtų pinigų grąžą kultūrai; ugdyti kultūrinės žmogaus kompetencijas ir kūrybingumą visą jo gyvenimą; formuoti bendrą integralios paveldo apsaugos politiką; didinti kultūros prieinamumą; konceptualiai, kryptingai siekiant ilgalaikių tikslų, skleisti Lietuvos kultūrą užsienyje; plėsti Lietuvos kultūrinę erdvę, vienijant Lietuvos atstovus pasaulyje. Sekant šiomis kultūros politikos kaitos gairėmis, būtina optimizuoti kultūros įstaigų tinklus ir modernizuoti kultūros infrastruktūrą, kad jos finansavimas būtų efektyvesnis; atsisakyti požiūrio į kultūrą kaip į išlaikytinę, o jai skiriamas Zarasų rajono savivaldybės biudžeto lėšas laikyti ilgalaikę investiciją; būtina ne tik tenkinti visuomenės kultūrinius poreikius, bet ir nuo mažens ugdyti žmogaus gebėjimus dalyvauti kultūriniame gyvenime, kritiškai vertinti, priimti ir kūrybiškai panaudoti informaciją; be to, būtina užtikrinti kuo platesnį kultūros prieinamumą ir sklaidą viešojoje informacinėje erdvėje.

Viena esminių vietos biudžetinių kultūros ir meno institucijų funkcijų yra ugdyti vietos bendruomenių kūrybingumą, skleisti kokybiškos kultūros pavyzdžius jaunimui, kurti patrauklią, pažinimo džiaugsmą teikiančią aplinką vaikams, ugdyti gyventojų pasitikėjimą savimi, skatinti didžiulis savo šalies kultūra ir pažinti Europos Sąjungos, kitų šalių kultūrą.

Remiantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro patvirtinta Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programa, svarbu Zarasų rajono savivaldybės gyventojams užtikrinti kultūros prieinamumą, plėsti modernių kultūros formų įvairovę, pasitelkus švietimą, stiprinti kultūros poreikį, siekti rajone kultūra grįstos ekonomikos plėtros, stiprinti mūsų krašto savitumą ir kūrybingai jį panaudoti kūrybinių industrijų plėtrai, teikti įvairias ir kokybiškas kultūrines paslaugas Zarasų rajono savivaldybės gyventojams.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos strateginiais dokumentais, reguliuojančiais kultūros politikos klausimus, Zarasų rajono savivaldybės tarybos patvirtinta plėtros strategija iki 2023 m., šios Kultūros plėtros programos pagrindiniai tikslai: 1) atskleisti Lietuvai ir

pasauliui Zarasų krašto kultūrinį identitetą; 2) užtikrinti vietos gyventojams kokybiškas kultūrinės paslaugas; 3) ugdyti kokybišką kultūrą atpažįstančią ir tradicijas puoselėjančią vietos jaunąją kartą;

Zarasų rajono savivaldybės taryba kultūrinėms paslaugoms atlikti yra įsteigusi keturias biudžetines kultūros įstaigas: Zarasų rajono savivaldybės kultūros centrą, Zarasų rajono savivaldybės viešąją biblioteką, Zarasų krašto muziejų, Kultūros centrą Dusetų dailės galeriją.

Zarasų rajono savivaldybės administracija, dalyvaudama Kultūros plėtros programos įgyvendinime, ne tik administruoja šią programą, bet ir vykdo kultūros paveldo, rinkodaros, kultūrinio turizmo, kultūros inovacijų, pilietiškumo skatinimo priemonių įgyvendinimą.

1 PRIORITETAS: Ekonominio aktyvumo didinimas.

01 tikslas	Atskleisti Lietuvai ir pasauliui Zarasų krašto kultūrinį identitetą
------------	---

Tikslo įgyvendinimo aprašymas:

Siekti kultūrinio turizmo integruoto teikimo, efektyviai išnaudojant vietos kultūros paveldo ir renginių infrastruktūrą. Sudaryti sąlygas tarptautiniam ir tarpreigioniniam mobilumui kultūros srityje veikiantiems vietos kultūros operatoriams, stiprinti Lietuvoje veikiančių kultūros operatorių ir lietuvių bendruomenių užsienyje veiklą Zarasų krašte.

Tiksliui pasiekti keliami trys uždaviniai:

01 Uždavinys. Integruotis į Europos ir Lietuvos kultūros kelius.

Vertinimo kriterijai:

Parengta virtualių kultūros kelių/ maršrutų skaičius, vnt. (2021 m. – 2; 2022 m. – 3; 2023 m. – 4.);

Kultūros objektų integruotų į turizmo maršrutus skaičius per metus, vnt. (2021 m – 1; 2022 m. – 1, 2023 m. – 1);

Kalbininko K. Būgos gimtosios sodyboje – muziejuje vykdomų veiklų / lankytojų juose skaičius, vnt. (2021 m. – 23/334; 2022 m. – 17/500, 2023 m. – 17/500).

Skatinti kultūrinio turizmo plėtrą Zarasų krašte, įgyvendinant regioninio, respublikinio, tarptautinio lygmens projektus, skatinant vietos kultūros išteklių panaudojimą ekonominei plėtrai, išsaugant ir aktualizuojant krašto kultūros paveldą, stiprinant vietos kultūrinį identitetą, vystant rekreacinį turizmą ir kultūros kelius.

Aktualizuojama kultūrinėmis veiklomis ir restauruojama senoji Stelmužės dvarvietė (Imbrado seniūnija, Zarasų rajonas) kaip vienas patraukliausių lankytinų objektų tarptautiniam kultūriniam turizmui. Rengiami virtualūs maršrutai, atspindint įdomiausius Zarasų krašto istorinius faktus ir iškilias asmenybes. Inicijuojamos veiklos, siekiant plėtoti Žydų kultūros ir Baltų kultūros kelius Zarasų krašte. Organizuojamas kultūrinis bendradarbiavimas su Zarasų rajono savivaldybės užsienio partneriais. Aktualizuojamas XIX a. pastatas Zarasuose (D. Bukonto g. 1) kultūrinei paskirčiai.

02 Uždavinys. Skatinti konkurencingų kultūros renginių organizavimą.

Vertinimo kriterijai:

1. Bendrai finansuotų vaizduojamųjų menų projektų skaičius, vnt. (2021 m. – 4; 2022 m. – 5, 2023 – 6).

2. Naujai įrengtų ar atnaujintų kultūrinių erdvių miesto viešosiose erdvėse skaičius / renginių, organizuojamų jose / dalyvių skaičius, vnt. / asm. (2021 m. – 4/5/2000; 2022 m. – 1/12/2500, 2023 m. – 1/5/3000).

3. Lietuvos kultūros tarybos finansuotų kultūros projektų, vykstančių Zarasų rajone skaičius, vnt. / projektams bendrai finansuoti skiriama rajono Savivaldybės biudžeto lėšų suma, Eur (2021 m. – 7/102,8 tūkst. Eur; 2022 m. – 6/167,8 tūkst. Eur, 2023 m. – 2/69,0 tūkst. Eur).

Plėtoti kultūros renginių, atskleidžiančių Zarasų krašto kultūrinį identitetą, ratą. Pritraukti naujus renginių organizatorius ir užtikrinti esamų aktualių renginių tęstinumą renginių turizmui plėtoti. Atnaujinti renginių infrastruktūrą, esančią Zarasų krašte.

Organizuojami tęstiniai vaizduojamųjų menų projektai Dusetose ir Zarasuose, kurortinio sezono atidarymui Zarasuose skirti renginiai, kasmetinis festivalis „Zarasai“, skirtas Zarasų miesto šventei, tradiciniai kaimo festivaliai: „Vasara kaime“, „Basomis“, Dusetų kraštiečių šventė. Kurortinių Zarasų patrauklumui skatinti organizuojamos miesto puošybai skiriamos veiklos: gatvių iluminacija, Kalėdinio – Naujametinio laikotarpio renginiai, rinkodaros akcijos, informacinės veiklos. Kuriama

nauja ir atnaujinama sena renginių infrastruktūra Zaraso ežero didžiojoje saloje, modernizuojamos kultūros įstaigų erdvės.	
2 PRIORITETAS: Sumani ir socialiai atsakinga bendruomenė.	
02 tikslas	Stiprinti bendruomeniškumą ir ugdyti kūrybingumą.
Tikslo įgyvendinimo aprašymas: Kultūrinių iniciatyvų ir kūrybinės raiškos skatinimas, siekiant didinti krašto sociokultūrinį kapitalą, plėtojant bendruomeniškumą, pilietiškumą, socialinę sanglaudą. Kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybės užtikrinimas, jų patrauklumo kūrimas vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams. Tiksliui pasiekti keliami du uždaviniai: 01 Uždavinys. Organizuoti kultūrinės edukacijos veiklas siekiant socialinės atskirties mažinimo tikslinėms grupėms. <i>Vertinimo kriterijai (pradedami skaičiuoti nuo 2021 m.):</i> <i>1. Edukacinių programų sk., jų dalyvių sk., užimtų tikslinių grupių sk. (2020 m. – 25 edukacinės programos, 4,5 tūkst. dalyvių).</i> <i>2. Mėgėjų meno veiklų sk., dalyvių sk., užimtumas 1000 gyv. (2020 m. – 37 meno kolektyvai, 375 dalyviai kultūros centrų tinkle).</i> <i>3. Ekskursijų, ekspedicijų, kūrybinių dirbtuvių sk., dalyvių sk. (2020 m. – 3 ekskursijos, 334 dalyviai).</i> <i>4. Bendrų projektų su kitomis įstaigomis (vietos, regiono, šalies, užsienio) sk./ lankytojų/dalyvių sk. (2021 m. –, 2022m. –, 2023 m. –). Dienų skaičius per metus, kai kultūros centrų patalpomis naudojasi kitos įstaigos/ bendruomeninės organizacijos / neformalios grupės ir pan.); (2021 m. –, 2022 m.–, 2023 m.–)</i> Svarbu užtikrinti aktualų kultūros įstaigų tinklą, gerinti jo išsidėstymą pagal aiškiai apibrėžtus kiekybinius ir kokybinius kriterijus, valdymo kokybę ir prieinamumą vietos gyventojams. Užtikrinti kultūrinių paslaugų kokybę. Užtikrinamas keturių biudžetinių kultūros įstaigų veiklos, infrastruktūros ir specialistų išlaikymo finansavimas. Organizuojamos veiklos, skirtos kultūros specialistų kvalifikacijos kėlimui ir motyvacijai: Kultūros diena, teminės išvykos, seminarai. 02 Uždavinys. Užtikrinti kultūrinių paslaugų įvairovę. <i>Vertinimo kriterijai (pradedami skaičiuoti nuo 2021 m.):</i> <i>1. Lankytojų kultūros centruose skaičius ir jo pokytis (proc.) per metus: (2020 m. – 60,2 tūkst. , kartu su virtualiais – 122, 6 tūkst.).</i> <i>2. Skaitytojų bibliotekose skaičius ir jo pokytis (proc.) per metus: (2020 m. – 93,9 tūkst., kartu su virtualiais – 122,3 tūkst.).</i> <i>3. Lankytojų muziejuose skaičius ir jo pokytis (proc.) per metus: (2020 m. – 10,1 tūkst.).</i> <i>4. Interneto svetainių lankytojų sk. (metinis pagal įstaigas).</i> <i>5. Kitų nei rajono Savivaldybės biudžeto lėšų dalis įstaigų metiniame biudžete, proc. (pagal įstaigas).</i> <i>6. Profesionalaus meno renginių lankytojų sk./1000 gyv. (pagal įstaigas);(2020 m. kultūros centrų tinkle – 34 renginiai, 16,6 tūkst. lankytojų); krašto muziejaus tinkle – 5 renginiai, 700 lankytojų, viešosios bibliotekos tinkle – 10 renginių, lankytojų –).</i> <i>7. Visų renginių lankytojų ir dalyvių sk./1000 gyv. (pagal įstaigas).(2020 m. kultūros centrų tinkle – 128 renginiai, 42,8 tūkst. lankytojų).</i> <i>8. Edukacinių užsiėmimų dalyvių sk./1000 gyv.: (2020 m. kultūros centrų tinkle – 62 edukaciniai renginiai, dalyvių juose 1,8 tūkst.).</i> <i>9. Įstaigos biudžetas (lėšos iš visų šaltinių), tenkantis 1000 gyventojų (pagal įstaigas).</i> <i>10. Kultūros ir meno darbuotojų ir visų įstaigos darbuotojų santykis, proc. (pagal įstaigas).</i> Sudaryti vienodas sąlygas žmogui ir įvairioms visuomenės grupėms dalyvauti kultūrinėje veikloje, ugdyti sociokultūrinius įgūdžius, plėtojant kultūros formų naujumą ir įvairovę. Organizuoti ir inicijuoti kultūros specialistų tęstinius mokymus, atestavimą.	

Zarasų krašto gyventojams užtikrinamos viešųjų bibliotekų, kultūros centrų, muziejų, galerijų teikiamos paslaugos, vykdoma profesionalaus meno sklaida, užtikrinamos saviraiškai skirtos veiklos, organizuojami renginiai, skirti valstybinėms datoms ir atmintinoms dienoms.	
3 PRIORITETAS	Gamtos ir kultūros išteklių išsaugojimas ir tradicijų puoselėjimas
03 tikslas	Išsaugoti reikšmingus kultūros paveldo objektus.
Tikslo įgyvendinimo aprašymas: Svarbu rūpintis Zarasų krašte esamo kultūros paveldo (valstybės saugomo ir kraštui reikšmingo) išsaugojimu ateities kartoms: rinkti informaciją, rūpintis šios informacijos skaitmeninimu, restauruoti, tvarkyti kilnojamus ir nekilnojamus kultūros paveldo objektus, organizuoti veiklas kultūros paveldo pažinimui. 01 Uždavinys. Užtikrinti valstybinės reikšmės kultūros paveldo objektų priežiūrą. Vertinimo kriterijai: 1. Iš dalies finansuotų kultūros paveldo objektų tvarkybos projektų skaičius, vnt.(2020 m. – 4; 2021 m. – 2; 2022m. – 2; 2023 – 2). 2. Sutvarkytų objektų skaičius, vnt. (2020m. – 0; 2021 m. – 5; 2022 m. – 5; 2023 m. – 5). Tvarkomos senosios kapinės ir prieigos prie piliakalnių. Organizuojamas atminimo ženklų (išskilioms asmenybėms, įvykiams) įrengimas. 02 Uždavinys. Rūpintis vietos kultūros paveldo išsaugojimu. Vertinimo kriterijai: 1. Kultūros paveldo objektų, kuriuose, rajono Savivaldybei prisidedant, buvo atlikti restauravimo, atnaujinimo ir pan. darbai, skaičius (per 5 metus), vnt. (2020 m. – 2; 2021 m. – 3; 2022m. – 3; 2023 – 3). 2. Antazavės dvaro rūmuose vykdomų veiklų skaičius/ lankytojų skaičius, vnt. (2019 m. – 1/ 1420; 2020 m. – 1/ 1500; 2021 m. – 5/5000; 2021 m. – 5/5500). 3. Analizuoti ir stebėti vietos kultūros paveldo objektus, rūpintis jų priežiūra: kaupti informaciją ir ją saugoti, tvarkyti objektus ir pristatyti pažinimui. 4. Tvarkomi paminklai, senieji kryžiai, stogastulpiai, koplytstulpiai. Taip pat organizuojamos veiklos kultūros paveldo pažinimo skatinimui.	
04 tikslas	Ugdyti kokybišką kultūrą atpažįstančią ir tradicijas puoselėjančią jaunąją kartą
Tikslo įgyvendinimo aprašymas: Krašto ateitis, jo kultūrinės tradicijos, ekonomika ir sėkmė sietina su vietos jauno žmogaus ateitimi, jo pasiekimais, sąsajomis su gimtuoju kraštu, todėl svarbu puoselėti aktyvią kūrybingą brandžią asmenybę nuo mažų dienų, ieškant patrauklių formų ir stiprinant motyvaciją tobulėti. Svarbu kurti aplinką, kurioje jaunas žmogus turėtų galimybę išmokti atpažinti kokybišką kultūrą, norėti pažinti vietos tradicijas. Tiksliui pasiekti keliama du uždaviniai. 01 Uždavinys. Ugdyti vaikų ir jaunimo kūrybingumą ir kultūrinę savimonę, jaunimo iniciatyvų skatinimas. Vertinimo kriterijai(pradedami skaičiuoti nuo 2020 m.): 1. Jaunų žmonių, dalyvaujančių iš rajono Savivaldybės biudžeto finansuojamų projektų/renginių veiklose, unikalių lankytojų sk./bendras lankytojų sk. (2020 m. – 120/1000; 2021 m. – 130/1100.; 2022 m. – 130/1100). 2. Edukacinių programų vaikams ir jaunimui, skirtų kultūros paveldo pažinimui, amatų mokymams, kraštotyrai, skaičius, vnt./ dalyvių skaičius, vnt. (2020 m. – 41/ 710; 2021 m. – 41/710; 2022 m. – 75/1210). Organizuoti edukacines programas vaikų ir jaunimo kultūriniam švietimui: e-paslaugų, informacinio raštingumo, užsienio kalbų, amatų, menų, kūrybingumo, kultūros paveldo pažinimo, skaitymo skatinimo, pilietiškumo, kraštotyros. Zarasų rajono savivaldybės biudžetinės kultūros įstaigos rengia neformalaus ugdymo edukacines programas vietos vaikams ir jaunimui. 02 Uždavinys. Kurti patrauklias erdves vaikų ir jaunimo kultūrinei edukacijai. Vertinimo kriterijai:	

1. Renginių, netradicinėse erdvėse, skaičius, vnt. (2020 m. – 1; 2021 m. – 7; 2022 m. – 8, 2023 m. – 5). 2. Kūrybinių stovyklų skaičius, vnt./ asmenų skaičius, vnt. (2020 m. – 1/10; 2021 m. – 3/50; 2022 m. – 4/70, 2023 m. – 3/150). Patraukli, specialiai vaikams ir jaunimui organizuota, aplinka viešose erdvėse, kultūros ir švietimo įstaigose, e-paslaugų plėtra, renginiai vaikų ir jaunimo auditorijai – visa tai kuria pridėtinę vertę kūrybiškos asmenybės ugdymui. Organizuojami renginiai vaikams ir jaunimui viešosiose Zarasų krašto erdvėse. Kuriama tikslinė, patraukliai organizuota informacija vaikų ir jaunimo auditorijai. Įsigyjamos priemonės, skirtos kurti jaukią aplinką jaunimo auditorijai pritraukti į kultūros įstaigas.
03 Uždavinys. Remti ilgamečių tradicijų tęsimą. Vertinimo kriterijai: 1. Renginių, skirtų etninės kultūros, Dainų švenčių, tradicijų tęstinumo, skaičius, vnt./ dalyvių skaičius, vnt. (2020 m. – 26/ 580; 2021 m. – 25/500; 2022 m. – 25/500, 2023 m. – 25/1000). 2. Tautinio paveldo mugių skaičius, vnt. (kasmet ne mažiau kaip 2). Organizuoti tęstinius etninę tradicinę kultūrą puoselėjančius renginius, rengti edukacines programas vietos tradicijų pažinimui ir saugojimui vaikų ir jaunimo tikslinei grupei. Organizuojami tradiciniai ilgamečiai etninės kultūros renginiai: vietos folkloro kolektyvų sambūriai „Oželio pastogėj“ ir „Gieda gaideliai“, festivaliai „Žolynai“ ir „Zalvynė“, tautodailės mugės, žiemos šventė „Sartai“, regioninės Dainų šventės Zarasuose. Dalyvaujama respublikinėse Dainų šventėse.
Galimi programos vykdymo ir finansavimo variantai: Zarasų rajono savivaldybės biudžetas, Lietuvos Respublikos valstybės tikslinės projektinės lėšos, Europos Sąjungos tikslinės projektinės lėšos, privačių rėmėjų parama, kiti fondai, remiantys kultūros sektorių, lėšos už suteiktas kultūrinės paslaugas.
Veiksmai, numatyti Zarasų rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane: 1.1. tikslas. Atskleisti Lietuvai ir pasauliui Zarasų krašto kultūrinį identitetą. 1.1.1. uždavinys. Vystyti konkurencingus kultūros kelių maršrutus. 1.1.2. uždavinys. Skatinti konkurencingų kultūros renginių organizavimą. 3.2. tikslas. Ugdyti kokybišką kultūrą atpažįstančią ir tradicijas puoselėjančią jaunąją kartą. 3.2.1. uždavinys. Rengti edukacines kūrybinius gebėjimus ir kultūrinę savimonę ugdančias programas. 3.2.2. uždavinys. Gerinti kultūros kūrybinę infrastruktūrą. 3.2.3. uždavinys. Remti ilgamečių tradicijų tęsimą. 2.3. tikslas. Ugdyti gyventojų bendruomeniškumą, pilietiškumą ir lyderystę. 2.3.1. uždavinys. Stiprinti bendruomeniškumą.
Susiję įstatymai ar kiti svarbūs teisės aktai: Kultūros plėtros programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymu, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymu, Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymu, Lietuvos Respublikos kilnojamų kultūros vertybių apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu, Lietuvos Respublikos dainų švenčių įstatymu, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymu, Lietuvos Respublikos kino įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymu, Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymu, Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977 „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“, Zarasų rajono savivaldybės tarptautinio bendradarbiavimo sutartimis, Regionų kultūros plėtros 2012–2020 m. programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. ĮV-639, Kultūros centrų modernizavimo 2007–2020 m. programa, ES programos, finansuojančios kultūrinės veiklas.
Kita svarbi informacija